COĞRAFYA Sınıf-12

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU DÜNYADAKİ BAŞLICA ENERJİ NAKİL HATLARININ BÖLGE VE ÜLKELERE ETKİSİ

Petrolün deniz yolu ile taşınması

ENERJİ GÜZERGÂHLARI VE ETKİLERİ

Dünyada petrol ve doğal gaz çoğunlukla tankerler ve boru hatları yoluyla taşınmaktadır. Bu iki taşıma sisteminin tercih edilmesinde üretici ve tüketici ülkelerin coğrafi konumları, birbirlerine uzaklıkları ve ekonomik durumları etkili olsa da dünya üzerinde daha çok tankerler ve deniz yolu ile taşıma tercih edilir. Bu durumun oluşmasında üretim sahalarının ve rafinerinin bulunduğu bölgelerin büyük oranda denize kıyısının bulunması ve bu taşıma şeklinin daha ekonomik olmasının etkisi büyüktür. Doğal gazın ise sıvılaştırılarak taşındığı sistemler vardır. Ancak bu durum maliyeti artırdığından doğal gazın boru hatları ile taşınması daha çok tercih edilir.

Petrolün taşınmasında kullanılan su yolları

PETROL VE DOĞAL GAZIN DENİZ YOLUYLA TAŞINMASI

Dünya petrollerinin taşınması için kullanılan güzergâhlar stratejik ve ekonomik bir öneme sahiptir. Bu güzergâhlar, taşımanın en yoğun olduğu yerden yoğunluğun daha az olduğu yere doğru; Hürmüz Boğazı, Malakka Boğazı, Süveyş Kanalı, Babülmendep Boğazı, İstanbul ve Çanakkale boğazları ile Panama Kanalı'dır.

HÜRMÜZ BOĞAZI

Basra Körfezi ile Hint Okyanusu'nu birbirine bağlayan Hürmüz Boğazı, Körfez ülkelerinin petrollerini dünya pazarlarına taşır. Günde yaklaşık 19 milyon varillik petrolün geçişi gerçekleşir. Bu boğazdan geçen petroller ABD, Japonya, AB ülkeleri, Çin ve diğer Asya-Pasifik ülkelerine ulaşır.

MALAKKA BOĞAZI

Hindistan, Endonezya ve Çin'i deniz yoluyla birbirine bağlayan boğazdan günde ortalama 16 milyon varil petrol Japonya, Çin ve diğer Asya Pasifik ülkelerine ulaşmıştır. Bu hatta yaşanan tanker kazalarının verdiği ekolojik zararlar büyük bir sorun teşkil eder,

SÜVEYŞ KANALI

Akdeniz ile Kızıldeniz'i birbirine bağlayan kanaldan günlük ortalama 5,5 milyon varil petrol taşınmaktadır. Suudi Arabistan, Körfez ülkeleri ve Asya Kıtası çıkışlı petroller bu kanal vasıtasıyla Amerika ve Avrupa'ya ulaşır. Geçmişte siyasi çatışmaların odağı olan kanal, Orta Doğu ve Mısır'daki politik sorunlara sahne olmaktadır.

BABÜLMENDEP BOĞAZI

Hint Okyanusu ile Kızıldeniz'i birbirine bağlayan boğazdan günlük ortalama 5 milyon varil petrol Amerika ve Avrupa pazarlarına ulaşır. Boğazın Sudan, Somali, Etiyopya, Eritre ve Yemen gibi sıcak çatışma bölgeleri arasında yer alması güvenlik açısından sorun teşkil etmektedir.

İSTANBUL VE ÇANAKKALE BOĞAZLARI

İstanbul Boğazı, Asya ile Avrupa kıtalarını birbirine bağlayan önemli bir noktadadır. Hazar Denizi, Rusya ve Kazakistan petrollerinin Avrupa'ya taşınmasını sağlayan İstanbul Boğazı'ndan günlük ortalama 2,4 milyon ton varil petrol taşınmıştır. Yılda ortalama 50.000'in üzerinde geminin geçiş sahası olan İstanbul Boğazı dünya petrollerinin taşınması için önemli bir koridordur.

PETROLÜN BORU HATLARI YOLUYLA TAŞINMASI

Dünya petrollerinin boru hatları ile taşınması hem ekonomik hem de politik boyutu olan bir sistemdir. Boru hatları, petrolün çıkarıldığı ülkeden tüketildiği ülkelere doğru olan güzergâhtaki diğer ülkeleri de ilgilendirdiği için iki ya da daha çok ülkenin sınırlarından geçtiği durumlarda ülkeler arası gerginlikler yaşanabilmektedir.

Başlıca petrol boru hatları:

- Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Boru Hattı
- Druzhba Boru Hattı Sistemi
- CPC (Hazar Boru Hattı Konsorsiyumu)

Doğal Gazın Boru Hatları Yoluyla Taşınması

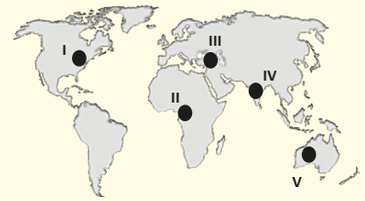
Isınmanın yanı sıra elektrik üretiminde de kullanılan doğal gaz, ülkelerin ekonomik büyümelerinde önemli bir etkiye sahiptir. Doğal gaz kaynağına sahip olmayan sanayileşmiş Avrupa ülkeleri bu kaynak için Rusya'ya bağımlıdır.

Başlıca doğal gaz boru hatları:

- Yamal-Avrupa 1
- Ukrayna Boru Hatları
- Brotherhood
- Soyuz
- Mavi Akım (Blue Stream)
- Bakü-Tiflis-Erzurum (BTE) Doğal Gaz Boru Hattı
- Yeşil Akım (Green Stream)

SORULAR

1.

Doğal gazın üretim ve tüketim alanları düşünüldüğünde haritadaki işaretli yerlerden hangisi doğal gazın boru hatları ile taşınmasında daha önemli bir yere sahiptir?

A) I B) II C) III
D) IV E) V **Cevap: C**

2.

I. Boru hattı
II. Deniz yolu
III. Demir yolu
IV. Kara yolu

Doğal gaz ve petrol gibi enerji kaynaklarının uluslararası taşınmasında yukarıda verilen ulaşım türlerinden hangi ikisinin kullanılması daha avantajlıdır?

A) I ve II. B) I ve III.
C) II ve III. D) II ve IV.
E) III ve IV. **Cevap: A**

3.

Aşağıdakilerden hangisi petrolün su yolları ile taşınmasında diğerlerine göre daha fazla kullanılmaktadır?

A) Bering Boğazı
B) Süveyş Kanalı
C) Panama Kanalı
D) Hürmüz Boğazı
E) Malakka Boğazı **Cevap: D**